

Recenze: Bowieho muzikál v Praze rozostřuje příběh muže, který spadl na Zemi

Tomáš Seidl

před 15 hodinami

Muzikál Lazarus je jednou z posledních prací britského zpěváka, skladatele a herce Davida Bowieho. V New Yorku měl premiéru koncem roku 2015, krátce před autorovou smrtí. Komorní dílo o osamělosti, šílenství, naději a lásce včera v české premiéře uvedla Městská divadla pražská v Divadle Komedie.

Igor Drozovič má na hlavě podobný rudý přeliv jako Bowie ve filmu. | Foto: Patrik Borecký

Představení, názvem odkazující na zázračně vzkříšenou biblickou postavu, inspiroval vědecko-fantastický román Waltera Tevise Muž, který spadl na Zemi z roku 1963. Respektive jeho stejnojmenná filmová adaptace natočená o 13 let později. Do titulní role mimozemšťana, jenž přilétá na Zemi, aby mohl zachránit své nejbližší na rodné dehydrované planetě, režisér Nicolas Roeg tehdy obsadil právě [Davida Bowieho](#).

Snímek z Lazara. | Foto: Patrik Borecký

Pro všestranného rockera, kterého vždy fascinoval vesmír, to byla první hlavní role ve filmu. Roeg si ho pro postavu cizince s britským pasem na jméno Thomas Jerome Newton přitom nevybral náhodou. Bowie již tehdy proslul "divadelním" pojetím hudby a od roku 1972 se na pódiiích převtěloval do mimozemšťana Ziggyho Stardusta.

Desítky let nato v muzikálu s irským dramatikem Endou Walshem domýšlí původní příběh "muže, který spadl na Zemi", zároveň ho však i relativizuje. V souladu s koncem Roegova filmu autoři ústřední postavu vykreslují jako alkoholickou trosku, jejímž jediným společníkem je lahev ginu.

Osamělý mimozemšťan, kterého na sobotní premiéře v [Divadle Komedie](#) empaticky ztvárnil Igor Orozovič, je obklopen blikajícími televizními obrazovkami. Nemůže zemřít, nemůže se vrátit na domovskou planetu a už jen bolestně vzpomíná na svoji někdejší lásku Mary-Lou, postavu, která vystupovala ve filmu. Novou energii do života a touhu vrátit se "zpátky ke hvězdám" v protagonistovi zažehne snová Dívka ve znamenitém podání Eriky Stárkové.

Znalost Roegova záměrně nedořečeného filmu, na nějž kaleidoskopicky roztržštěný muzikál navazuje, divákovi zčásti pomůže zorientovat se v ději. Paradoxně ale může být také jistou zátěží, zužující vnímání možných výkladů.

Přestože film Muž, který spadl na Zemi formálně spadal do žánru science fiction, Nicolas Roeg připustil, že hrdina Newton nutně nemusí být návštěvník z cizí planety, ale v ústraní přežívající boháč typu excentrického letce a režiséra Howarda Hughese. Navzdory těmto slovům se nicméně mimozemská identita hlavní postavy zdála nezpochybnitelná.

Trailer z filmu *Muž, který spadl na Zemi* z roku 1975. | Video: Aerofilms

Komorní muzikál, který v Komedii režíruje Slovák [Marián Amsler](#), je rozostřenější. Newton může být vesmírnou entitou, která z donucení zůstala na modré planetě, stejně jako alkoholem zdevastovaný člověk, v jehož horečnatých představách se bizarní události odehrávají. Této "psychedelické" interpretaci přitakává i vynalézavě koncipovaná scéna, kterou navrhl Juraj Kuchárek.

Na první pohled vypadá jako vnitřek víceúrovňového industriálního objektu s nejrůznějšími koridory, žebříky a buňkami. V jedné je umístěno Newtonovo lůžko, v další našla útočiště šestičlenná kapela - klasické rockové obsazení doplňují klávesy, saxofon a pozoun.

Snímek z *Lazara*. | Foto: Patrik Borecký

Strohou scénu je možné vnímat také jako labyrint zborcené mysli ústřední postavy. Z něj se vynořují personifikované vzpomínky, fobie, démoni a sny. Některé ve spleťtých útrobách mizí, jiné projdou takřka bez povšimnutí, další se naopak zavrtávají stále hlouběji.

V Lazarovi zní takřka dvě desítky Bowieho písní. Tři byly napsané pro muzikál, zbytek pochází z let 1970 až 2015. Mnohé, jako například [This Is Not America](#), jsou výrazně přearanžované, čímž částečně smazávají rozdíly mezi různorodými obdobími, jimiž Bowieho novátorská tvorba za 45 let prošla.

Některé známé písně by navíc naživo ani nebylo možné napodobit, především závěrečnou "Heroes", jeden z mezníků rockové historie. V ní vemlouvavý hlas Davida Bowieho kdysi získal jedinečnou podobu díky speciálnímu rozestavení mikrofonů ve studiu.

Videoklip k Bowieho skladbě Heroes z roku 1977. | Video: RCA Records

[Igor Orozovič](#) má na hlavě sice podobný rudý přeliv jako Bowie ve filmu, jeho sošně nehybnou androgynní stylizaci ale nekopíruje. Ačkoli je Orozovič expresivnější, lze uvěřit, že jde o tutéž postavu.

Hercovy výrazové prostředky přitom vstřebávají ozvěny zpěvákových znepokojivých pohybových kreací z posledních tísnivých klipů k desce Blackstar, která vyšla zkraje roku 2016 na Bowieho devětašedesáté narozeniny, pouhé dva dny před jeho tušenou smrtí. Naznačované paralely mezi postavou Newtona a samotného Bowieho se tím prohlubují.

Právě z alba Blackstar pochází titulní píseň muzikálu, v jejímž videoklipu zpěvák zdecimovaně leží na smrtelné posteli, podobně jako Igor Orozovič na začátku představení.

Herec přitom dokonale imituje Bowieho uhrančivou řeč těla, včetně příznačného, roboticky toporného pochodu na místě.

Blackstar je jednou z posledních písní Davida Bowieho. | Video: Sony Music

Interpretace skladeb, které si mezi sebe pěvecky rozdělili takřka všichni herci, je většinou přesvědčivá.

Coververze znějí v původní anglické verzi, obsah divákům ale neunikne díky titulům. Útržkovité texty neilustrují příběh, místy jej naopak možná více znejasňují.

Herecky, pohybově i pěvecky na jevišti kraluje [Erika Stárková](#) v roli bezejmenné Dívky. Vynikající představitelka transsexuálky Dáši ze seriálu Most! svoji imaginární postavu s emocionální naléhavostí a okouzující hravostí propracovala do sebemenších detailů, do každého gesta i záchvěvu mimiky.

Své party - především [skladbu Life on Mars?](#) - zpívá s nevídanou intonační suverenitou a nejlepším anglickým přízvukem.

Snímek z Lazara. | Foto: Patrik Borecký

Inscenace místy připomíná pásmo scénických klipů, ve kterém pěvecké výstupy občas dokonce navazují přímo na sebe, bez "činoherních" pasáží. V jiných momentech muzikál působí jako divadelně choreografovaný koncert.

V kontextu domácí muzikálové scény, jež výběrem repertoáru převážně sází na jistotu, je Lazarus výjimečný. V jednotlivostech pozoruhodný, jako celek s obtížně uchopitelnou látkou však svádí režiséřsky ambiciózní, ne zcela vítězný zápas.

David Bowie, Enda Walsh: Lazarus

Režie: Marián Amsler

Divadlo Komédie, premiéra 12. října, nejbližší reprízy 13., 14. a 24. října a dále 1., 6., 10. a 12. listopadu.